

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 23. V Ljubljani, 15. decembra 1901. Leto XVIII.

Obseg: Stroj za košnjo trave. — Razvijanje cepljenja vinske trte po Avstro-Ogerskem in njegovo današnje stališče. (Dalje.) — Ameriški večer. — Letošnji vinski pridelek in vinska kupčija na Vipavskem. — Najprimernejše vrste krompirja. (Konec.) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

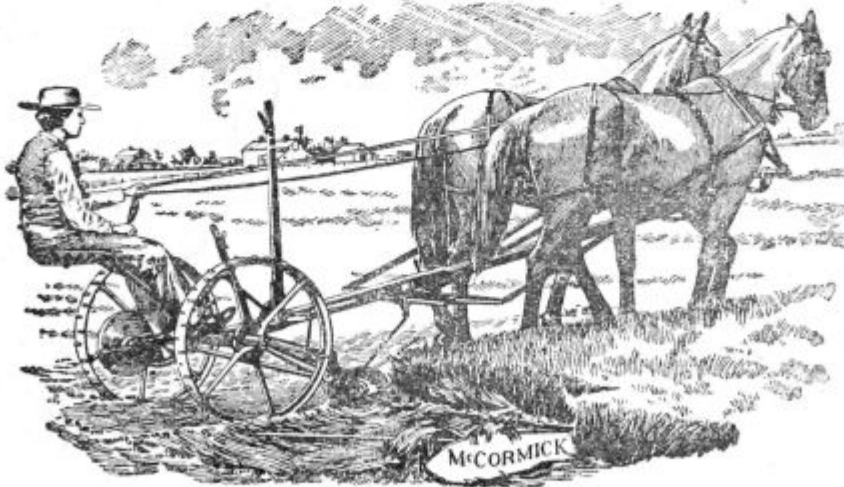
Stroj za košnjo trave.

Ni še dolgo temu, kar so bili kmetijski stroji vobče pri nas ne le malo priljubljeni, temveč kar naravnost sovraženi. Vzroki tej prikazni so bili nenaklonjenost vsaki novotariji, nevesočnost pri ravnanju s strojem in tudi slabi stroji, ker so naši kmetovalci gledali le na nizko ceno, ne pa na dobro kakovost, in tako je marsikateri gospodar zaradi ene slabe izkušnje s kakim strojem, kateri je bil sam vzrok, zavrgel sploh vse kmetijske stroje in je svojo sodbo širil med sosedi. Časi se so pa izpremenili; na eni strani se so gospodarji privadili delu s strojem, na drugi strani jih pa pritiska sila, da morajo poseči po strojih, ker postaja pomanjkanje delavcev vedno bolj občutno, in tako je prišlo, da dandanes naši gospodarji že v precejšnji meri rabijo stroje in da kmetijski stroji pridobivajo tudi v našem kmetijstvu vedno več tal.

Stroje bo pa moralo naše kmetijstvo vedno bolj rabiti, ker le z njimi je mogoče pridelovalne stroške

znižati in tako narediti kmetijstvo bolj dobičkonosno, in le s stroji bo v bodočnosti zaradi silnega pomanjkanja delavnih sil mogoče zmagovati kmetijska dela.

V kmetijstvu je to posebno slabo, da ni mogoče rabiti delavcev enakomerno vse leto; zato silijo delavci v mesta in k obrti, kjer vse leto dobivajo zaslužek. Ko je pa pri kmetijstvu veliko dela, t. j. spomladi ob setvi in zlasti poleti in jeseni ob košnji, takrat nam manjka na vseh straneh delavcev. Posebno občutno je to pomanjkanje ob košnji sena, zlasti če vreme nagaja; in na tisoče stotov sena se pokvari ker ni moč trave pravočasno pokositi. Temu velikemu nedostatku bomo v bodočnosti

Podoba 61.

nesti mogli odpomoči le s porabo strojev za košnjo trave. Stroji za košnjo trave so dandanes že tako popolno sestavljeni in tako priprosto urejeni, da jih lahko vsakdo rabi, in njih cene so take, da jih zmore vsak boljši posestnik, manjši posestniki pa, kakor so na pr. naši, jih pa lahko skupno naroče. Pogoj za rabo teh strojev je pač ta, da so travniška tla očiščena grmovja, kamenja in starih obrastlih krtin; no

to je pa samoočebno potrebno, tudi če ne kosimo s strojem. Če bomo pričeli rabiti stroje za košnjo trave, bo to vrhu vsega drugega imelo tudi to dobro posledico, da bomo travnike pridneje gleštali. Napačno je pa misliti, da je s strojem mogoče kositi le na travnikih, ki so gladki kakor miza. Ne! Da le ni kamenja in majhnih kupčkov, pa dober stroj lahko dela. Istotako je vseeno, če je travnik v bregu ali če je valovit.

Če se odločimo kupiti stroj za košnjo trave, izberimo si dober stroj, ki naj bo najboljši tako glede sestave kakor tudi glede blaga, iz kterega je narejen. Naše tvornice za kmetijske stroje še ne izdelujejo priporočenih strojev za košnjo in tudi nimajo tako izbornih sirovin kakor Amerikanci. zato dandanes ameriški stroji te vrste po vsem svetu nadvladujejo. Izmed ameriških strojev so pa oni iz tvornice Mack Cormick v Šikagu najbolj slavni, kajti ta tvrdka, ki je v tej stroki največja na svetu, je l. 1831. prinesla prvi tak poseben stroj na trg in je odtistihdob neprestano svoje izdelke zboljševala.

V nastopnih vrstah popišemo Mac Cormickov stroj za košnjo trave, ki je najbolj priljubljen tudi v Ameriki, kjer so glede strojev zelo natančni. Ta stroj, po imenu „vertikal“, je narejen na posebno željo onih, ki imajo na travnikih še velika kamenja, drevesne šture, ali ki hočejo kositi po travnikih, obsajenih z drevjem. No, tak stroj mora biti tudi za nas primeren. Podoba 61. kaže stroj vertikal. Pri njem je mogoče rezilno napravo hipoma dvigniti popolnoma navpično (vertikalno), in tako brez škode peljati mimo kakęga kamena, štora ali drevesa. Ni bilo tako lahko sestaviti tak stroj, pri kterem se dá z največjo lahkoto rezilo dvigniti, ne da bi se stroj ustavil in ne da bi stroj ravnotežje izgubil! Stroj za košnjo trave, pri kterem se rezilo navpično dvigne, mora biti tako narejen, da kolesje samoodsebe neha delati, brez pomoči voznikove, kakorhitro se rezilo dvigne. Če to ni tako, potem se gonilni drog zavira, ali celo zlomi, kakorhitro pride rezilo v gotovo višino. Naprava, s katero se kolesje stroja vertikal ustavi, je silno umna in priprosta ter velikansko deluje. Vozniku ni treba na ustavljanje kolesja prav nič paziti. Ta stroj ima torej vse prednosti, ktere moremo od njega zahtevati, z njim se izborno dela po neravnih tleh, in mogoče se je ogibati vseh ovir.

Popisani stroj stane v tvornični zalogi v Budapešti 400 K, naročen po naši družbi je pa izdatno cenejši.

Razvijanje cepljenja vinske trte po Avstro-Ogerskem in njegovo današnje stališče.

(Dalje.)

Koj, ko so pričeli cepljenke vzgajati po Richterju, se je pokazalo, da je vobče le tam izvedljivo, kjer se nahaja najrahljši, svizasti svet in kjer je tudi mogoče v trtnico vodo napeljati, da je mogoče v suši zalivati. Pa še v takem svetu je Richterjevo postopanje v primeri s stroški za podloge, cepiče in potrebno delo dajalo dosti premajhen odstotek res porabnih cepljenih bilf, to je takih, kakeršnim so bili cepiči popolnoma prirastli in so bile tudi prav dobro okoreninjene. Komaj 20 do 30 % res porabnih sadik se je po tej poti dobilo, in odpadlo je premnogo ameriških podlog, opravilo mnogo nehasnega dela. V težkem svetu, že celo ilnatem, se pa cepljene ameriške bilfe po Richterjevem načinu sploh ne morejo vzgajati.

To dobro posledico je pa Richterjevo postopanje vendarle imelo, da so po Avstro-Ogerskem začeli bolj pozorni biti na suho francosko cepljenje. In nastalo je iz njega suho cepljenje na stalnem mestu v vinogradu, pri kterem se uporabljajo boteljski zamaški, za povezovanje pa žica. Po izumitelju tega cepljenja, gospodu Fr. Kurmanu, bivšem popotem učitelju za vinstvo na Spodnjem Avstrijskem, zdaj referentu o vinogradniških zadevah v c. kr. kmetijskem ministerstvu na Dunaju, se to cepljenje na suho na stalnem mestu imenuje Kurmanov način cepljenja na lok. V pričetku se je to cepljenje vršilo ravno tako, kakor prvo cepljenje na zeleno, le visoko, vsaj meter visoko nad zemljo. Tako visoko so pa cepili zato, ker so mislili, da bi se nizke požlahtnitve ne sponašale. Kar se tiče izvršitve Kurmanovega načina samega, ni to nič drugega kakor angleška kopolacija, pri kteri se pa za povezovanje rabita zamašek in žica namesto lika ali bombaža. Ko je skušnja dokazala, da se prav dobro sponaša tudi nizka požlahtnitev, speljana po Kurmanovem načinu, so pričeli tudi nizko cepiti, tako da se je grubanje prihranilo. Visoko kakor tudi nizko Kurmanovo požlahtnjevanje na stalnem mestu se je pa skazalo posebno za malega vinogradnika pretežavno, posebno pa predrago. Toda prav dobra posledica je bila ta, da so pričeli po tem načinu namesto ameriških ključev cepiti enoletne ameriške bilfe ter jih kolikor mogoče po Richterjevem načinu še za eno leto zopet vlagati v trtnico, da se v nji še bolj okoreninijo, posebno pa, da se jim prirastejo cepiči. In tako se je dospelo do današnjega splošnjega postopanja pri dobivanju cepljenih ameriških bilf, katero se tudi v bolj zvezni, težki zemlji lahko izvršuje, in ne le v svižu. Povsem dovoljen pa tudi ta način še ni, in to iz dveh pglavitnih vzrokov. 1.) Za priprostega malega vinogradnika je ta način kar naravnost neizvedljiv, ker on za to delo nima potrebne zmožnosti, že celo pa ne potrebnega časa. 2.) Je to dobivanje cepljenih ameriških bilf dosti predrago. Predrago je pa zato, ker je treba a) najprej enoletnih ameriških bilf na ta način dobiti, da se ameriški kjuči po najnavadnejšem starem načinu vložijo za eno leto v trtnico ter se v tej eno leto obdelujejo. Predrago je to dobivanje cepljenih ameriških bilf b) zato, ker se morajo enoletne ameriške bilfe v drugem letu iz trtnice izkopati, v roki drago cepiti (povezati z zamaškom in z žico) ter cepljene kolikor mogoče po Richterjevem načinu zopet za eno leto vložiti v trtnico ter v njej obdelovati. Dosti predrago je dobivanje cepljenih ameriških bilf po tej poti c) še posebno zato, ker se po tem načinu z največjo marljivostjo v najboljšem slučaju dobi kvečjemu 30 do 45 %, resnično dobrih, porabnih cepljenih bilf, to je takih, ki so prav dobro okoreninjene, kterim so pa še posebno cepiči popolnoma prirastli; ostalih 70 do 55 % bilf je pa za — na ogenj.

Iz teh vzrokov kaže le prav velikim posestnikom vinogradov posluževati se tega načina. To so taki vinogradniki, ki imajo itak za svoje vinogradstvo v stvari popolnoma poučene ljudi v službi in kterim ni toliko na tem, da si svoje nove vinograde kar le mogoče poceni zasade, kolikor na tem, da sploh dobe cepljenk, naj bodo že poceni ali drage.

(Konec prihodnjič.)

Ameriški večer.

Avstrijska centrala za obrambo kmetijskih in gozdarskih koristij pri sklepanju trgovinskih pogodb

in klub obrtnikov na Dunaju sta sklenila, da se priredi skupno posvetovanje, kako naj se prepreči naraščajoča nevarnost ameriškega tekmovanja na polju kmetijstva in obrtnije. V to svrhu se je vršilo zborovanje v hotelu „Continental“ na Dunaju, katerega so se po svojih odposlancih vdeležila tudi ministerstva za notranje in zunanje zadeve, za trgovino in za kmetijstvo.

Za predsednika je bil izvoljen deželni maršal baron pl. Gudenus, za njegovega namestnika tajni svetnik grof Kottulinsky kot zastopnik centrale, in generalni svetnik Suess kot zastopnik obrtniškega kluba.

Predsednik je pozdravil zastopnike ministerstev in je prečital opravičevalno pismo odsotnega ministerskega predsednika. Grof Kottulinsky je v imenu centrale pozdravil zborovalce. To zborovanje združuje obe najvažnejši pridelovalni skupini države v vprašanju, ki je za vse pretežne važnosti in vzbuja npanje, da se bode možno sporazumeti tudi na trgovinskem in carinsko-političnem polju.

Zahteva obrambe domačega pridelovanja napram prekmorskemu tekmovanju je ena glavnih točk v programu centrale. Ravno zato ta dvakrat živahneje pozdravlja dejstvo, da si je v obrtnikih pridobila moških zaveznikov.

Ako ameriško tekmovanje v zadnjem času pritiska našo domačo obrtnost, je naše kmetijstvo to zlo čutilo že zdavnaj, kajti zadala mu je hudih ran!

Prekmorsko tekmovanje se je vtihotapilo iz sednih držav v našo milo domovino in je pritisnilo ceno domačih pridelkov tako, da kmetijstvo peša, ker ne najde več primernega zaslužka za svoje delo. Neuspešnost avstrijskega kmetijstva se kaže v naraščajočem zadolževanju zemljišč in nazadovanju kmetijskih srednjih slojev. Umevno je, da se vedno glasneje zahteva, naj se naše pridelovanje uspešneje brani.

Veselo je, da se je v tej borbi kmetijstvu pridružila tudi obrt.

Vzajemno delovanje je največje važnosti osobito sedaj, ko se obnavlja carinska in trgovinska pogodba. Zaželeno sporazumljenje se bode doseglo, kadar prenehajo nekatere zapreke. Sezimo si bratski v roke v skupno pomoč proti skupnemu sovragu. Moja odkritosrčna želja je, da zmagamo. (Priznavanje.)

Generalni svetnik Suess je naglašal točke današnjega vprašanja, ki zadevajo kmetijstvo in obrt.

Klub obrtnikov teži pred vsem po obrambi domačega dela, kar se doseže, če se pridelki porabijo doma. Čim več pridelkov se porabi, tem bolje za kmetijstvo. Čim bolje se utrdi kmetijstvo, tem krepkeje uspeva obrt. Ravno zato je želeti, da bi se ti dve panogi v bodoče sporazumeli in složno nastopali. (Priznavanje.)

Temu je sledilo poročilo dr. Peeza o ameriškem tekmovanju. Poročevalec je izvajal svoje naziranje v treh smereh: prvič kmetijsko tekmovanje sploh, drugič obrtniško tekmovanje vobče, tretjič trgovinsko-politično odpomoč. Oziral se je na trgovinski razvoj Angleške kot veletržišče evropskih kmetijskih pridelkov. Stare razmere so se izpremenile, ker so vmes posegle „Združene države“.

Dandanes zalagajo ameriške Združene države dve tretjini potreb Angleške s kmetijskimi pridelki. To je krivo kmetijske bede in zahtevanja po carini. Ker Nemčija svojih pridelkov v Angliji ni mogla več razpečavati, je z ujimi pritisnila na Avstrijo. Slednja si je iskala odpomoči s pritiskom na balkanske države. Vsaka država si je skušala ohraniti vsaj domača tr-

govišča. Tako je nastalo novejše agrarno gibanje, koje je prineslo novo kmetijsko carino. K temu se je pridružila še konkurenca Rusije, balkanskih držav in Argentine.

Kakor danes reči stoje, ni misliti na zopetno otvorjenje angleških trgovišč za naše pridelke.

Če nas vse ne goljufa, se bode z našo obrtjo izvedlo prav tisto, kar se je s kmetijstvom. Že danes pridelujejo Zedinjene države največ premoga, železa, jekla in strojev. Premog se uvaža že na jug Evrope zaradi svoje nizke cene. On stane v Zedinjenih državah 5 K 50 h za tono, dočim naš navadni rjavi premog iz Češke stane 8 K.

Slično vplivajo Zedinjene države tudi na svetovno trgovišče Anglije.

Saj so preteklo leto tudi že na Rusko vpeljali 1.000.000 ton premoga. Tako preženó Nemčijo, která potem pritiska na Avstrijo.

Slično se godi z drugimi koristnimi in lepotečnimi izdelki. Da, celo v pridelovanju sladkorja nas potiskajo v kot. V zadnjem desetletju je uvoz obrtnijskih izdelkov narastel na 560 milijonov gld. v zlatu. Trgovinska bilanca pa izkazuje preostanek ene cele milijarde. Enako narašča tudi bogatija glavnic. Velikega pomena so skladišča jekla. Oni znašajo 2200 milijonov gld. v zlatu. To daje ameriški obrti pretežnost. Najprej so Amerikanci zaprli svoja trgovišča tujim izdelkom, sedaj se pa polastujejo tudi evropskih trgovišč drugega za drugim. Po izjavi senatorja Lodge in državnega tajnika Haya hočejo pridobiti nadvlado čez svetovno trgovino. Kako naj si pomagamo? Najprej si moramo domača trgovišča osigurati za domače pridelke in izdelke kmetijstva in obrti. Pri tem pa nam bo skrbeti, da izvoza v inozemstvo ne izgubimo. A ta obramba naj bode mednarodna.

Tudi naslednji govornik, baron Rokitsansky, voditelj štajerskih kmetijskih zaveznikov, je naglašal vzajemno delovanje kmetijstva z obrtjo. Vočigled izvršujočega se poročstva obeh skupin, kmetijske in obrtne, naj se poprejšnji dogodki pozabijo. Govornik je nasprotno učnemu stavku Brentana, da bi zemlja vedno manj rodila ter da bi varovalna carina ubožala ljudstvo.

Pridelovalni stroški ameriške pšenice znašajo 7 K za meterski stot, dočim pri nas znašajo okoli 18 K, na Ogorskem ne pod 14 K. Če premislimo, da voznina po morju in po železnici od Novega Jorka od Liverpola znaša samo 40 h za meterski stot, dočim pri nas za miljo stane 4 h, najdemo, da stane meterski stot ameriške pšenice k nam postavljen samo 10—11 K. Slično opazujemo tudi pri tolšči. Ameriška slanina se dobiva že v Pragi. Čudnaglo se širi uvoz ameriškega sadja. Samo v Nemčijo se je pred 4 leti uvozilo za 9 milijonov mark svežega sadja. Temu se more odpomoči le z vzajemnim postopanjem z Nemčijo. Še na Dunaju se čuti ameriška konkurenca. Vzrok temu je bajé Dingley-tarif z dne 29. julija leta 1897. Proč z občo največjo ugodnostjo pri sklepanju novih trgovinsko-političnih vezij. Po sklepu kratkih trgovinsko-političnih pogodb si moramo osigurati bodočnost.

Centralni ravnatelj Otto Günther (akcijska družba R. Ph. Waagner) je govoril o ameriški konkurenci na trgovišču za železo. Naglašal pa je, da njegova izpeljava veljajo tudi za druge panoge obrtnijstva.

Na podlagi obilnih podatkov je predaval govornik o ameriški obrtniji z železom.

Voznina pensilvanskega železa do plavžev stane za 1300 km le 58 h pri meterskem stotu, torej komaj desetino naše voznine. Izventega pridobiva ameriška obrtnija veliko po svojem izvrstnem premogu. Avstrija je primorana večino svoje potrebe kriti z inozemskim premogom. Najboljša vrsta premoga stane v Ameriki 1 krono za meterski stot, a pri nas 3 krone 20 h. Glavni rudokopi za železo leže v Alabami, v Pensilvaniji in v Kanadi. Iz Albame in Kanade se izvozi največ železa. Tamošnje železo stane pri nas 5 K 40 h.

Vožnja do morja stane le 54 h. Še neugodnejše za Evropo se kažejo dobavni stroški dominionskih rudnikov v Kanadi. Ti dobivajo od vlade pridelovalno nagrado za meterski stot. To leto iznaša ta nagrada 1 K 50 h pri meterskem stotu in preneha šele leta 1907. Tudi brez državne podpore preneso ti rudokopi vsako tekmovalje. Ta pridelek stane danes 2 K 70 h. S priračnanimi stroški za vožnjo do Liverpoola na Angleškem pride meterski stot komaj na 3 K 50 h. To da misliti. Govornik je podal s pomočjo števil neizmerno pridelovalno zmožnost Amerike. Tako n. pr. smo izvedeli, da Amerika izdeluje na leto po 24 milijonov meterskih stotov samih šin, Avstrija samo $\frac{7}{10}$ milijona. Kolikor Avstrijska izdeluje šin, izdelata Amerika na leto samo žičnih žebeljev.

Nektere fužine v Ameriki same izdelajo po 7 milijonov meterskih stotov šin, toliko na mesec, kakor vse avstrijske na leto. Sedem avstrijskih fužin izdeluje na leto 300.000 meterskih stotov debele pločevine. Posamezne fužine v Ameriki pa po eden milijon in še čez!

Ene same fužine so v Avstriji, ki izdelujejo po 100.000 meterskih stotov valjčaste žice; a v Ameriki so nektre, ki prirejajo leto za letom po eden do dva milijona meterskih stotov.

V Ameriki izdelujejo posamezne fužine posamezno strogo ločeno robo. Tako n. pr. nektre le šine, druge zopet samo žičaste žebelje, zopet tretje le „hlapce“ pri šinah, in še druge le železne palice itd. V Avstriji pa se mora vsaka fužina pečati z vso v trgovini nahajajočo se „šaro“. Tako je Amerikancem mogoče za vsako vrsto izdelkov prirediti posebne priprave, ki namestujejo človeško moč. Ako upoštevamo redko naseljenost ameriško, potem velike železnice, se prepričamo, da Amerika neizmerno prideluje ter da je prisiljena svoje izdelke vreči na vnanja trgovišča.

Amerika pa ne bode obdržala le svojih odjemalcev, ampak si bo še novih pridobila.

Glede cen se ne more nobena država kosati z Amerikanci.

Ravnatelj Günther je navedel besede predsednika Ch. M. Schwaba „United States Steel Corporation“, glaseče se, da Amerika mora delati tudi v slučaju izgube, samo da svoje fužine obdrži v polni delavnosti.

Predsednik Mac Kinley je naglašal v svojem govoru v Buffalu pred umorom, da mora Amerika svoj preobilik razpečati v inozemstvu. Radi tega je nasvetoval in priporočal, naj se pomnoži brodovje, in naj se delajo novi parobrodi s plitvejšim plovom. Ti naj ameriško blago prevažajo v vse dežele.

Končno je govornik poudarjal, da je tudi kmetijstvo prizadeto pri rešitvi tega vprašanja, kajti povsem enako je, ali bode brodovje prevažalo pšenično moko, ali železo, ali kakeršenkoli drug obrtnijski izdelek. Obrtniki in kmetovalci morajo složno napredovati, vzajemno postopati. Vsako razprtijo velja prepričati, kajti

le tedaj se bo mogoče ameriški konkurenci uspešno braniti. (Priznavanje.)

(Konec prihodnjič.)

Letošnji vinski pridelek in vinska kupčija na Vipavskem.

„Tako pa že, to mi pa ugaja!“ Takó pravi marsikak vinski kupec in poznavalec dobrega vina, ko popije kozarček po umnem kletarstvu napravljene vina. In kako bi ne vsklikali tako, saj jim tako vino res nekaj nudi, kar se pri vinih, napravljenih po stari navadi, le vedno pogreša, posebno pa pri takih belih vinih, ki so trpka kakor bi bil kdo kože v njih strojil.

Da so bela vina, napravljena po umnem kletarstvu, t. j. da kipe le nekaj ur do kvečjemu 48 ur na tropinah, mnogo boljše in za uživanje prijetnejša od onih, ki predolgo časa leže na tropinah, do tega prepričanja so prišli celo po Vipavskem, koder so jim bila temnorumena in torej tudi prav trpka vina jako priljubljena. Zato so pa začeli v zadnjem času vsi boljši posestniki večino svojega vina le na ta način napravljati. In ker je po Vipavskem veliko prav žlahtnih belih vrst, na pr. rizlinga, belega burgundeca, rulan-deca itd., se ta vina pred onimi iz drugih krajev še bolj odlikujejo. Boljši gostilničarji točijo sedaj le taka vina, in s temi zadovoljujejo vse pivce in sami sebe, ker jim gre vino precej naglo izpod rok, posebno še, ker je cena primerna, namreč 48—56 h liter.

S tem seveda še ni rečeno, da bi morali vsi vinogradniki svoja vina le na ta način napravljati. Nikakor! In to radi tega ne, ker je še prav mnogo takih, ki dajejo prednost le prav trpkim vinom.

Dokler se kupci in pivci splošno ne privadijo milejšim vinom, toliko časa bodo morali vinogradniki napravljati nekaj vina po novem, nekaj po starem načinu. Pričakovati pa je, da se bodo vina, napravljena po umnem kletarstvu, kmalu povsodi udomačila in da bodo tudi domačini sami le rajši zahtevali bolj mila vina, čeravno taka vina, dokler so še mlada, nimajo lepe rumene barve, marveč bolj belo, ali kakor hudomušneži po Vipavskem pravijo „mrtvaško“ barvo.

Čeravno so letošnja vina povsodi bolj šibka in bolj plehka od lauskih, se mora o vipavskih vinih priznati, da se pri teh ne kaže ravno posebna razlika in da nadkriljujejo v marsičem vina iz drugih kronovin, kar prihaja ravno odtod, ker je todi posojenih mnogo poprej omenjenih žlahtnih trt.

Vinska kupčija je zaostala, in to vsled tega, ker so se domači trgovci izprva le z isterskim vinom močno založili. Zato je pa cena vipavskim vinom jako padla, tako da že nastaja vprašanje, ali je možno pri sedanjih razmerah, ko že sami delavci polovico dohodkov pobero, s pravilnim obdelovanjem vinogradov nadaljevati. Prav dobra in zanesljivo pristna vina se sedaj oddajajo po Vipavskem po nizki ceni 22 do 26 kron; in teh se dobi v vsaki vasi na vagone.

Dolžnost domačih trgovcev in gostilničarjev bi pač bila, da najprej kolikor mogoče podpirajo svoje sobrate. Naša vinska trgovina je še borna, naši vinski pridelki so zunaj dežele le malo poznani, da bi se mogla kaka posebna vinska kupčija tudi izven dežele razviti. Zato je pa neobhodno potrebno, da se tudi v tem oziru prične neka organizacija na pravi, zanesljivi in zdravi podlagi. Skrbeti se mora, da se bodo v prihodnje tudi naši vinski pridelki kmalu in po primerni

cenj, ne pa po tako nizkih cenah kakor letos v denar spravili.

Osnovanje zadrug pod državnim in deželnim nadzorstvom, to bodi prihodnje stremljenje naših vinarov! Fr. Gombač.

Najprimernejše vrste krompirja.

II.

(Konec)

Zelo rodovitni in prav trdni je krompir profesor doktor Märker. V poskušališču je tako obrodil, da se ga je od 1 ha dobilo 296 q, torej skoraj petnajstkratni pridelek, kakor pri oneidovcu.

Ta vrsta se odlikuje po svoji lepi ploščatookrogli obliki, po beli koži in belem mesu. Koža je na debelejšem koncu nekoliko razpokana, sicer pa čisto gladka. Očesa leže navrh in so na razpokani polovici nekoliko višnjevkasta. Včasih je ves ta konec višnjevkasto nadahnen. Ta krompir se rad skuha in je prav okusen; posebno cenjen za jed je pozimi, ko je obležan. Zelo cenjen je tudi za žganjarije, ker je bolj bogat na škrobu kakor so druge pri nas znane vrste. Na kmetijski šoli na Grmu so se v tem oziru preiskovale razne vrste krompirja, in se je pri tem krompirju našlo 19,8 % škroba, pri „ribničanu“ pa le 16,3 % in pri „oneidovcu“ samo 14,7 %.

Zaradi svojih dobrih lastnosti je ta krompir vreden, da ga tudi drugodi poskušamo.

Sloveč zaradi svoje rodovitnosti je tudi ogerski krompir Agnelijev biser. Ta vrsta je dala 282 q na 1 ha, torej štirinajstkratni pridelek. To vrsto je vzgojil župnik Jožef Agneli v Csári pri Sasinu na Ogorskem. Pozna se na tem, da je njeno gomolje debelo, okroglo in bolj ploščato. Koža je umazanobela in na debelejši polovici močno razpokana ali krastava, na drugi pa gladka. Očesa so prav malo vdrti. Meso je belo.

Tudi ta vrsta je trdna proti boleznim in tako rodovitna, da se je še vsak pohvalil z njenim pridelkom, kdorkoli jo je poskusil. Agnelijev biser je tudi bogat na škrobu. Po preiskavah na Grmu je imel 19,2 % škroba, torej nekoliko manj kakor profesor doktor Märker. Agnelijev biser se vso zimo dobro drži in ostane okusen do poletja.

Razen teh najbolj rodovitnih vrst se je pa s svojo trdnostjo še najbolj odlikoval krompir triglavan, kterega je pred nekaj leti v našo deželo vpeljala kmetijska družba. Ta krompir je ostal do zadnjega zelen in tako zdrav, da ni bilo niti enega vmes, ki bi bil nagnil ali segnil. To vrsto je vzgojil Dolkowski v Novivesi, pošta Kenty na Gališkem, znana tvrdka za semenski krompir. Letos je tudi kmetijska šola na Grmu tega krompirja nekoliko več nasadila, in ga bode spomladi lahko oddajala za seme. Kakor se sliši, se ta vrsta ni povsodi dobro obnesla; za Dolenjsko in take kraje, kjer je zemlja bolj težka ali pa vlažna, utegne pa ta vrsta postati velike važnosti. Veliko vredno pri tem krompirju je tudi to, da ima rumeno in prav okusno meso. Oblike je lepo okrogle.

Izmed zgodnjih vrst, ki so se pridelovale v poskušališču, so se odlikovale s svojo rodovitnostjo posebno vrste „stela“, „krona“ in praški najzgodnejši krompir. Vse te vrste so bogato obrodile in so dale na 1 ha po 245 do 275 q pridelka.

Za bolezen so pa vobče nekoliko bolj občutljive kakor prej našete vrste.

Krompir stela je podolgast in nekoliko ploščat. Koža je rdečkastobela in razpokana. Očesa so plitva. Na 1 ha je dal 275 q pridelka.

Krompir krona je bel in podolgast, ima nekoliko razpokano kožo in plitvo ležeča očesa. Na 1 ha je dal 260 q pridelka. Od praškega najzgodnejšega krompirja, ki je prejšnjemu po obliki in po barvi močno podoben, se je pridelalo 245 q na 1 ha. Vse te tri vrste se odlikujejo s svojim dobrim okusom. R.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 197. K mojemu poldrugo leto staremu biku je nekdo iz škodoželjnosti pripeljal kravo, ki je poprej po štirih mesecih zvrгла. **Kravo, po tem biku oplojene, večinoma zvržejo,** zato prosim sveta, kako ravnati, da bo bik zopet poraben? (A. F. v K.)

Odgovor: Ako je tako, kakor Vi poročate, potem je bik res okužen in ga ne bo težko ozdraviti. Priporoča se izpiranje žile in izbrizgavanje pokrivajoče kože s polodstotno lizolovo raztopino ali s kakim drugim razkuževalnim sredstvom. Če reči sami ne umete, pa pokličete živinozdravnika, da Vam pokaže in zapiše recept za razkužilo. Kadar je bik plemenil kako kravo, ki je kratko poprej zvrгла, ga je vselej tako osnažiti.

Vprašanje 198. Kako je zdraviti govedo, ki ima ovčičavo kožo, t. j. če je koža trda in se drži mesa? (D. H. v R.)

Odgovor: Vzrok kožnemu ovčiču je prehlajenje kože, in kot posledica tega oviranje rednega delovanja kože. Bolezen tem rajša nastopi, čim slabša je postrežba in kolikor slabšo krmo žival dobiva. Pred vsem je odstraniti vzroke bolezni; koža je dobro snažiti in pokladati tečno krmo. Zdravljenje je pa najbolje prepustiti živinozdravniku, kajti vsaka zamuda je nevarna, ker lahko pritisne prena ali trebušna vodenica, če ni kmalu prave pomoči.

Vprašanje 199. Kako je to: vse mere in vage so strogo nadzirane, le mleko se meri kakor se komu poljubi, zlasti pri prodaji v Ljubljano. To je za nas kmetovalce v Ljubljanski okolici zelo škodljivo. V drugih manjših krajih, na pr. v Trziču strogo zahtevajo cementirano posodo za mleko. (F. K. v T.)

Odgovor: Odkod je to? O! malomarnosti kmetovalcev samih, ki v tem slučaju kakor v vsakem drugem pričakujejo pomoči od drugod, sami pa nič ne store. Kmetovalcu toliko časa ne pojde bolje, dokler si ne bo sam v vseh ozirih pomagati. Kar se pa tiče mlečne mere, je pač nekoliko vzrok popustljivost onih uradov, ki imajo mere nadzirati, a na kmetovalcih je, to popustljivost odpraviti. Umni možje v vsaki občini naj skrbijo, da županstvo glede merjenja mleka postopa strogo po zakonu, vsi župani Ljubljanske okolice naj pa s skupnim postopanjem izposlujejo na merodajnih mestih, da se bo prodajalo mleko v Ljubljani le v cementiranih posodah. C. kr. kmetijska družba kranjska se je že prejšnji mesec s posebno vlogo obrnila na c. kr. deželno vladu, da o tej zadevi kaj ukrene, in tako se je nadejati, da se prične delati red; dosego se bo pa le tedaj kaj, če bodo kmetovalci sami sodelovali.

Vprašanje 200. Kaj je vzrok, da se včasih presno maslo v pinji neče umesti? (A. K. v H.)

Odgovor: Da se presno maslo večkrat neče narediti, more biti več vzrokov; neprimerna toplina, neprimerna hitrost s katero se pini, napačna sestava mleka vsled krmil i. t. d. Umno izdelovanje presnega masla brez toplomera ni mogoče. Smetana ali mleko, dejano v pinjo, naj ima 15° C topline.

Le pozimi, ako se pini v mrzlih prostorih, smé biti smetana, oziroma mleko, 1 do 2° C gorkejšje ali pa v vročem poletnem času za 1 do 2° C hladnejše. Drugače in sploh se je pa treba strogo držati topline 15° C. Ako se pini pregorka smetana, na pr. 20 do 25° C, kar se, žal, dostikrat zgodi, se maslena tolščoba zmehta in zmaže. Pinjenje traja neprimerno dolgo časa, presnega masla se pa dobi malo; maslo je belo, podobno siru, malo trpežno in manj okusno. Pozimi se zopet pini premrzla smetana; maslena tolščoba postane trda in drobljiva, tolščobne kroglice se nerade združujejo in pinjenje tudi neprimerno dolgo časa traja. Navadno ostane tudi precejšen del smetane nespinja v mleku. Pregibanje v pinji mora biti toliko hitrejše, kolikor mrzlejša je pinjena tvarina. Najhitreje je treba piniti sladko mleko, nekaj počasneje sladko smetano, še počasneje kislo smetano, in najpčasneje kislo mleko. Prehitro pregibanje v pinji naredi izdelano presno maslo mehko in slabo, zato se moramo tega ogibati. Kolikor bolj se pinjenje bliža koncu, toliko bolj se mora s hitrostjo pnehavati, in sicer tako, da je končna hitrost kvečjemu polovica začetne hitrosti. Kot splošno vodilo naj velja, da se sme pinja napolniti kvečjemu do $\frac{2}{3}$ svoje vsebine. Ako je v pinji preveč smetane, ni le pinjenje težavno, ampak smetana se tudi speni. Združenje tolščobnih kroglic se s tem ovira, toplina se poviša, maslena tolščoba postaja mehka; končno se vender mora del smetane odzvati, ako se hče priti do zaželenega uspeha. Če smo pri pravi toplini v začetku prehitro pinili, zgodi se dostikrat, da se ne pride do zaželenega uspeha; smetana se speni. S povišanjem topline in počasnim pinjenjem se dá v takih slučajih presno maslo izdelati, a ono je potem vendarle slabše kakovosti.

Vprašanje 201. Kaj more biti vzrok, da pri nas živina ostane majhna in noče odrasti, dasi imamo vobče dovolj krme? (J. G. v Š.)

Odgovor: Vzrokov Vaši pritožbi je jako mnogo. Pred vsem Vam priporočamo pazno prebirati knjigo „Umna živinoreja“, ktero je izdala družba sv. Mohorja. — Vzroki so v pasmi, v vzreji in v krmi. Skrbite za bika dobre, rastne in zgodaj zrele pasme; cmislite si na pr. dobrega pingavskega bika. Teleta pustite po možnosti dolgo pri kravi, vsaj po 10 tednov, ter jih potem počasi odstavljajte ter nadomestujte mleko ne le z dobrim senom, temveč tudi s tečno, tekočo krmo, kakor na pr. s posnetim mlekom, z otrobi ali z zmlitim oljnimi tropinami, ki se polagajo zmešane z vodo kakor pijača itd. Prvo leto mora mlado govedo dobivati tudi žita, bodisi zdrobljenega ali pa kuhanega, in sicer redno. Junice pripuščajte šele s končanem drugim letom k biku, če ne, zaostanejo v rasti in kote le majhna teleta. Daljni vzrok, da Vaša živina ostaja majhna vzlic zadostni krmi, bo prazna krma, zlasti pomanjkanje fosforove kisline in drugih rudninskih snovij v senu. Temu odpomorete, če travnike gnojite z umetnimi gnojili, zlasti s Tomasovo žindro in s kajnitom.

Vprašanje 202. Ker imam s pridelovanjem sadnih divjakov prav slabe uspehe, zato prosim navodila, kako se vzgajajo divjaki jablan, hrušek, češpelj i. t. d. (A. G. v D.)

Odgovor: Hrušve in jablanove divjake vzgajamo iz semena takole: Prostor, ki je namenjen za enoletno sejališče, se jeseni prekoplje 20 do 30 cm globoko. Čim globlje, toliko bolje. Gnojiti seveda ne smemo pozabiti. Najboljša setev je jesenska. Prekopano in poravnano sejališče se razdeli v preko meter široke grede. Na te grede se vseje seme. Seme je toliko boljše, od kolikor manj žlahtnega sadja je. Sejati pa je treba zaradi lažjega obdelovanja v vrstah, ki se naredé vprek po gredah kakih 20 do 25 cm narazen. V ta namen se naredé po teh vrstah 3 do 5 cm globoki jarki, v ktere se primerno na redko vsejejo peške, a jarki se potem poravnajo z grabljami. Če je sejališka zemlja pusta, priporočamo precej po setvi sejališče posuti z mešanecem ali pa s čreslom, ki naj se

kakih 5 cm na debelo naspe. Spomladi škoduje nežnim rastlinicam prav zelo nočni mraz, podnevu pa vroče sonce. Zlasti hruške priporočamo, naj se pokrivajo z vejevjem vsaj prva dva tedna, kadar pridejo iz zemlje. Jesenski setvi škodujejo pozimi posebno miši; teh se je pa najbolj odkrižati s strupom. Mlade jablanove in hrušve divjake je treba vse leto pridno pleti in po potrebi jim tudi prilivati. Konec jeseni, kadar je že listje odpadlo, se divjaki izkopljejo, zvežejo v šope po 100 in 100 skupaj ter zagrebejo s koreninami na primernem kraju v zemljo. Ako se sejejo jablane ali hruške spomladi, ravnati je sicer vse enako, samo treba, da seme poprej vzkali, kar imenujejo vrtnarji stratificiranje. Stratificira se pa takole: Primeren majhen zaboj ali lonec se napolni z mokrim in prav drobnim peskom (sviščem) kakih 5 cm na debelo. Na ta pesek se naspo redkoma peške, in potem zopet pesek. Tako se dela toliko časa, dokler ni posoda polna, ali da je vse seme poshranjeno. Posoda se nese v primerno toplo klet ali se pa zakoplje v zemljo. Kolikor prej se stratificira, na toliko mrzlejši kraj je treba dejati posodo. Kadar so kali nekaj milimetrov dolge in kadar je že spomladi vreme primerno, tedaj se pa vseje vskalivše seme. Češpljevi divjaki se vzgoje iz semena ravno tako, kakor hruševi ali jablanovi, samo da ostanejo v sejališču dve leti in se ne pikirajo. Eni priporočajo jesensko setev, drugi pa spomladansko. Če se sejejo češplje jeseni naj se kakih štirinajst dnij poprej namočijo v redkem beležu, ki se naredi iz ravno ugašenega apna. Koščice se sejejo z apnom, ki se jih drži. Ako se češpljeve koščice sejejo na pomlad, stratificirajo se precej na jesen ter se zakopljejo toliko globoko v zemljo, da ne zmrzujejo. Semenske koščice naj bodo od navadne domače češplje, posebno pa hvalijo rast vrste, ki se imenuje „St Julien“. Črešnjevji divjaki se vzgajajo ravno tako iz semena kakor češpljevi, ostajajo pa le po eno leto v sejališču. Za same rabijo izključno le koščice divjih, t. j. necepljenih črešenj.

Vprašanje 203. Pri nas na Gorenjskem trdijo, da morajo težki konji stati na mehkiem in ne na trdih tleh, ker drugače kopita preveč trpe in se ne odpočijejo. Ali je kaj resnice na tem, da za težke konje niso v hlevu trda tla? (G. M. v O.)

Odgovor: Trditev, da se konji najbolj spočijejo na gnoju, pravzaprav na stelji, je ena izmed onih kmetskih pravljic, ki niso ne le z ničemer utemljene, ampak so kar naravnost neresnične. Ravno nasprotno je res. Na debelo naloženem gnoju ali na stelji se konji še utrudijo, ne pa spočijejo. Če konj stoji v taki staji, ne more biti drugače, kakor da vsaka noga dobi drugo višino; konj ne stoji mirno, in če je še tako truden, vendar vedno prestavlja noge, ker ga utruje tako nenaravno stanje. Konj se more spočiti le na ravni staji, kakeršne pa gnoj nikdar ne dá. Mehkoba gnoja pa samana-sebi prav malo izda, saj konj ne stoji na gnoju, ampak na trdih železnih podkvah. Res je mehkoča tal v konjskem hlevu dobra, a ne zaradi boljšega počitka, na kterege prav nič ne vpliva, ampak le zaradi ohranjenja kopit. Mehkoba pa tudi ne sega tako daleč, ker so lesena tla že dovolj mehka, in le tla iz opeke, šamota, kamenja i. t. d. so za kopita pretirna. Izvrstna so tla iz ilovice, če se z njimi prav ravna; a pravilno ravnanje z njimi povzroči preveč truda in dela. Če se pa z ilovnimi tlemi slabo ravna, potem pa imajo ravno tiste velike napake, kakor gnoj. Scalnica in vsaka mokrota mora proč izpod konja, da so kopita zdrava, drugače so nasledniki mehke rog, ki se lušči na suhi cesti, potem strelna gniloba in slednjič rak. Kakšna kopita imajo zvečine naši gorenjski kmetski konji? Slaba, in sicer samo zaradi tega, ker stoje na gnoju. Mi Vam kar najtopleje priporočamo lesena tla, in sicer iz močnih borovih plohov, ki se poprej dobro napoje s karbolinejem. Tla naj vise, da se scalnica vedno odteka. Nastelje naj se le ponoči; zjutraj naj

se z vilami potrese. Kar je še dobre, se posuši za porabo zvečer ali pri govedu, drugo se vrže na gnoj. Če bodete tako ravnali, imeli bodete v hlevu snago, prihranili bodete stelje, konji pa bodo imeli zdrava kopita.

Vprašanje 204. Razdelili bi radi skupni pašnik, pa ne vemo, kako to pričeti, zato prosim pouka, kam se je obrtniti za razdelbo pašnika in kako je pri tem postopati? (F. S. v B)

Odgovor: Razdelba skupnih zemljišč se pričinja le na prošnjo sodeležnikov ali občine. Ta prošnja se imenuje povzročitev ali po latinskem provokacija.

Razdelba je ali glavna ali nadrobna.

Glavna razdelba je delitev skupnih zemljišč na dvoje ali več skupin, in sicer 1.) med bivšimi gosposkami na eni, občinami ali bivšimi podložniki na drugi strani, ali 2.) med županijami ali občinskimi oddelki, na primer med dvema ali več vasi, ali 3.) med županijami ali občinskimi oddelki na eni in med poljedelskimi združbami na drugi strani. Ako ima na pr. več občin ali vasij skupen pašnik ali gozd, vsaka lahko prosi, naj se razdeli tako, da bo imela sleharna občina ali vas svoj del, katerega smejo odslej uživati samo upravičenci tiste vasi ali občine, kateri je bil oddeljen.

Za glavno razdelbo sme prositi vsak upravičen oddelek, ki se hoče ločiti iz skupščine. Ako je tak oddelek županija sama, tedaj ima razdelbeni sklep ukreniti občinski odbor, in deželni odbor mu ima pritrditi.

Kadar je število upravičenih posestnikov pri eni razdelbeni stranki gotovo, tedaj ima na Kranjskem vsaj njih tretjina podpisati prošnjo za glavno razdelbo skupnega zemljišča. Če je na primer pri kakem skupnem pašniku upravičenih 9 posestnikov iz prve, 10 iz druge in 15 iz tretje vasi, ter ako hočejo upravičeni posestniki iz prve vasi imeti pašnik zase oddeljen, tedaj morajo prošnjo vložiti 3 posestniki; ako hočejo isto posestniki iz druge vasi, treba v to prošnjo 4 posestnikov, ako oni iz tretje vasi, pa prošnje 5 posestnikov.

Nadrobna razdelba skupnih zemljišč je ali nadaljna razdelba pri glavni razdelbi pripadlega skupnega deleža, ali nadrobna razdelba skupnega zemljišča med upravičence sploh, tako da v obeh slučajih dobi vsak upravičenec svoj delež posebej odmerjen.

Nadrobna razdelba se vrši brez glavne razdelbe tedaj, kadar je število vseh upravičenih posestnikov gotovo, namreč: 1.) med nekdanjimi podložniki, 2.) med člani poljedelske združbe, 3.) med soupravičenci do spolovin ali menjalk.

Provokacija za nadrobno razdelbo mora izhajati na Kranjskem vsaj od ene tretjine vseh k skupnemu užitku upravičenih posestnikov.

Prosilce za razdelbo velja šteti le po številu (glavah), ne pa po velikosti njih deležev. Ako je na pr. pri kakem pašniku 6 sodeležnikov upravičenih kot polzemljakov, 3 pa so upravičeni samo kot četrtzemljaki, to vendar samo slednji trije lahko povzročijo razdelbo ali uredbo skupnega zemljišča. Kadar je provokacija napravilo premalo sodeležnikov, tedaj ostanejo oni, ki so jo vložili, še 6 mesecev od vložitve dalje nanjo vezani; med tem lahko pristopijo še drugi sodeležniki, da se doseže zadostno število.

Regulacijo (uredbo) pa uvedejo oblasti lahko tudi sameobsobi (uradoma):

1.) kadar jo politično deželno oblastvo spozna za potrebno za javno korist, 2.) pri glavnih razdelbah, v kolikor se ne izvrši nadaljna nadrobna razdelba.

Vendar je regulacijo po teh novih zakonih (postavah) dovršiti sploh le takrat, kadar bi ne bila mogoča ali zadostna po veljavnih občinskih postavah.

Regulacija ali uredba užitninskih in oskrbovalnih pravic se sicer zahteva le redkokdaj ter pri obširnih skupnih

zemljiščih, zato se bodemo odslej ozirali bolj na razdelbe, ki so za nas večje važnosti.

Predlog prošnje more obsegati:

1.) vsaj splošno oznamenilo ozemlja, katero naj se podrobno razdeli, oziroma na katerem naj se pravice uredi;

2.) premično in nepremično imetje, ki spada k skupnemu ozemlju, kakor tudi posebna zemljišča sodeležnikov, ki naj se privzemo v razdelbo ali uredbo;

3.) približno znano število sodeležnikov;

4.) imena predlagateljev.

Gospodarske novice.

* Današnja številka je predzadnja v tem letu. Zadnjega decembra izide zadnja številka. Kdor ne bo več družbeni ud, naj lista nikar ne vrača, ker družba „Kmetovalca“ pošilja brez izjeme samo onim, ki plačajo udnino. Pri tej priliki prosimo družbene prijatelje, naj družbi pridobijo mnogo novih udov. — Ude, ktere smo prosili za letnino pismeno od tukaj, prosimo kmalu poslati udnino, 4 krone, po poštni položnici, ki je bila pismu priložena.

* Oddaja gospodarskih potrebščin. Družba ima v zalogi in oddaja svojim udom za porabo sedaj:

Umetna gnojila: Tomasova žlindra 100 kg po	5 K 80 h
Kalijeva sol	" " " 12 " 60 "
Kajnit	" " " 5 " — "
Rudninski superfosfat	" " " 7 " 25 "
Močna krmila: Zulete lanene tropine	" " " 19 " — "
Živinska sol	" " " 10 " 56 "

Vse cene veljajo za blago v družbenem skladišču ali postavljeno na ljubljanski kolodvor. Vreče so zastoj Močna krmila, živinsko in kalijevo sol je dobiti v vrečah po 50 kg, vse druge reči pa v vrečah po 100 kg. Oddajajo se le cele vreče. — Tomasove žlindre je v zalogi le še en vagon in je potem ne bo več dobiti; ta, ki se oddaja, je 16 odstotna. — Pri naročitvah na živinsko sol je denar naprej poslati.

* Oddaja rudninskega superfosfata. Ker se Tomasove žlindre vedno manj nareja in tvornice ne morejo vseh naročil zvršiti, ker to gnojilo postaja vedno dražje in že pri sedanjih cenah ne kaže pri nas (na jugu Avstrije) zaradi visoke vozine na železnici Tomasovo žlindro rabiti, ako imamo kak drug na lomestek zanjo, zato je naša družba skrbela za ta nadomestek, kajti Tomasove žlindre ne bo več dovolj in bo prihodnje leto gotovo dražja. Družba je že kupila za sedaj in za vse leto 1902. rudninski superfosfat ter ga bo odsedaj naprej oddajala 100 kg po 7 K 25 h z vrečo vred. Ta rudninski superfosfat ima v sebi 14 do 16 % v vodi in vrhu tega $\frac{1}{3}$ — 20 % v citratu raztopne fosforove kisline, družba pa jamči za najnižjo vsebino, t. j. za 14 % v vodi raztopne kisline. Ker je rudninski superfosfat glede učinka glasom preskušeni in izjav kmetijskih kemikov za tretjino več vreden kakor enako močna Tomasova žlindra, zato 200 kg rudninskega superfosfata tako gnoji kakor 300 kg Tomasove žlindre in se torej že danes pri nas gnojenje z rudninskim superfosfatom ne le izplača, temveč je veliko cenejše, kajti na 1 ha travnika potrebujemo na pr. 600 kg Tomasove žlindre (16 odstotne) à 5 K 80 h, ki torej stane 34 K 80 h, dočim se potrebuje le 400 kg, rudninskega superfosfata à 7 K 25 h, ki stane 29 K, vsled česar prihranimo 5 K 80 h pri ha, ako rabimo mesto Tomasove žlindre rudninski superfosfat.

* Razstava krompirja, katero je priredila kmetijska šola na Grmu v sobani g. Windischerjeve gostilne v Kandiji pri Novem Mestu dne 10. novembra t. l. je bila v vsakem oziru zelo zanimiva in poučna. Videti je bilo vse novejšje vrste krompirja. Kmetijska šola sama je razstavila 30 vrst različ-

nega krompirja, in sicer 24 vrst iz svojega poskušališča in 6 vrst od nekterih sosednih gospodarjev, Lepe in dobre vrste krompirja sta razstavila tudi vitez Langer, graščak v Bršljinu, in oskrbništvu graščine v Pogancih, kjer se v zadnjih letih prideluje veliko krompirja za ondotno žganjarijo. Poleg oneidovca je vzbujal posebno pozornost krompir „profesor doktor Märker“ in „rdeči čebular“, kterege je pod tem imenom razstavil vitez Langer iz Bršljina. Kmetijska šola ima od razstavljenih vrst krompirja toliko semena na razpolago, da ga bede v majhni meri lahko oddajala gospodarjem, ki bodo hoteli delati poskušnje. Več o tem hočemo sporočiti v pričetku pomladi.

* **Obdarovani stari posli** Za darila iz cesarja Franca Jožefa I zaklada za stare, zveste kmetijske posle se je letos oglasilo 46 prosilcev, ki služijo v eninisti hiši po 29—53 let. Obdarovanih je bilo z darili po 20 K naslednjih 10 poslov, ki najdalje služijo in doslej niso še bili obdarovani: Marija Markun v Podbrezju (53 službenih let), Jožef Brenčič v Jeličnem Vihu (51 s l.), Janez Zdešar v Seničici (46 s. l.), Miha Šimenc na Brdu (43 s. l.), Reza Kropivšek v Motniku (42 s. l.), Marija Benča v Planini (42 s. l.), Janez Geržina v Postojni (41 s. l.), Matija Stankovič v Metliki (40 s. l.), Mica Žerovnik v Zbiljah (40 s. l.) in Jožef Odlazek v Rakovniku (40 s. l.)

* **Prilogo**, navajajočo knjige, priporočene za darila za bližajoče se praznike, je tej številki priložila založba Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Seja glavnega odbora dne 5. decembra 1901.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod deželni glavar O. pl. Detela, in navzoči so bili odborniki gg.: baron Lazarini, baron Liechtenberg, Pavlin, Rohrman, Witschl, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in ravnatelj Pirč.

Na poziv deželnega šolskega sveta in na podlagi prošenj je odbor sklenil predlog, kako naj se porabita državna in deželna podpora za šolske vrtove, oziroma za kmetijski pouk na ljudskih šolah.

Odbor je priznal deseterim zaslužnim kmetijskim poslom darila iz cesarja Franca Jožefa I. jubilejne ustanove za kmetijske posle.

Prošnje raznih mlekarških zadrug je odbor sklenil priporočene predložiti c. kr. kmetijskemu ministerstvu, oziroma deželnemu odboru.

Na poziv c. kr. trgovskega ministerstva je odbor izrekel svoje mnenje glede zakonskega načrta, zadevajočega obrambo pred umazaniam tekmovanjem.

Glavni odbor je z veseljem pozdravil obvestilo deželnega odbora, da bo po novem letu trimesečni tečaj za bohinjske sirarje v Savici.

Ustanovitev nove podružnice v Selu poleg Bleda je odbor začasno odobril.

Odbor je ukrenil predložiti peticije na pristojna mesta, da se borzna kupčija z žitom na termine popolnoma odpravi.

Poziv c. kr. kmetijskega ministerstva, da je predložiti natančen seznam vseh mlekarških zadrug na Kranjskem, se je vzel na znanje ter se je naročilo tajništvu, da preskrbi vse potrebno v to svrhu.

Glede poziva, da naj se tudi na Kranjskem uvede zakon, po katerem se nanovo določijo in trajno zaznamujejo meje zemljišč, je odbor sklenil obrniti se do deželnega odbora.

Odbor je sklenil razpisati službo knjigovodje.

Za nove ude so bili sprejeti:

Šepec Jakob, posestnik v Danah; Repinec Frančišek, posestnik in trgovec v Laškem Rovtu, Zajec Ivan, posestnik v Tr-

zinu; baron Maasburg Ivan, c. in kr. polkovnik v Vipavi; Kartin Frančišek, trgovec pri sv. Juriju ob juž. želez.; Pugelj Frančišek, zasebnik v Dobu; Pozaršek Frančišek, posestnik na Karolinski zemlji; Blenkuš Pavel, posestnik v Gojzdu; Mešič Jakob, veleposestnik na Vranskem; Blažič Ljudevit, ekonom v Gorjanskem; Škafer Peter, posestnik v Črni Vasi; Babnik Andrej, posestnik v Goričah; Erjavec Anton, posestnik v Vašah; Remic Frančišek, gostilničar in kavarnar v Postojni; Kovačič Štefan, posestnik in gostilničar pri Sv. Trojici; Apih Josip, c. kr. profesor na učiteljski v Celovcu.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Studenem pri Postojni dne 29. decembra t. l. popoldne ob 3 v ljudski šoli.

SPORED:

1. Ogovor predsednika ter blagajnično poročilo.
2. Poročilo tajnika.
3. Pobiranje udnine od udov, ki bi do tedaj ne bili letnine plačali.
4. Slučajni nasveti.

Načelnništvo podružnice v Studenem,
dné 12. decembra 1901.

Ivan Jurca st., s. r., načelnik.

V a b i l o

k

O B C N E M U Z B O R U

„Slovenskega čebelarskega društva“,

ki bude v petek, dne 27. decembra 1901 (na Šentjanžev dan) v mali dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Pričetek ob 1/2 10. uri dopoldne.

SPORED:

1. Otvoritev shoda po predsedniku.
2. Poročilo predsednika in tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev predsednika.
5. Voltiev odbora.
6. Predlogi in nasveti. *)

Po zborovanju bo predavanje iz važnega odstavka napredne čebeloreje.

Ljubljana-Barje, na dan sv. Miklavža 1901.

Fran Črnagoj, t. č. predsednik.

*) Predlogi in nasveti naj se pošljejo odboru vsaj tri dni pred občnim zborom.

Listnisa uredništva.

J. P. v Š. Glasom § 2. zakona z dee 26. septemb. l. 1874., zadevajočega policijski red javnih nedržavnih cest, je prepovedano živino pasti na cestnih banketih, njenih obronkih in obcestnih jarkih, in ne sme nihče samovoljno rabiti tam rastočo travo. — Če ste pasli po svojem, Vas ne more nihče kaznovati; sploh je čudno, da Vas je kaznovalo glavarstvo, ker je to dolžnost župana, v čegar področju se prestopok izvrši (§ 29.). Pravega sveta Vam ne moremo dati, ker ne poznamo vseh okoliščin, ki se tičejo Vašega slučaja.

J. B. v G. Na Kranjskem je veleposestnik z aktivno volilno pravico v deželni in državni zbor le posestnik kakega zemljišča, ki je vpisano v deželno desko in od kterege se plačuje najmanj 200 K zemljiškega davka brez drugih naklad. V deželno desko so vpisana le od nekdanj prosta posestva, in po sedaj veljavnem volilnem zakonu ni mogoče novih posestev vpisati v deželno desko, vsled česar se število veleposestnikov ne more pomnožiti, pač pa mzanjšati.